

Marc Boone, Gita Deneckere (eds.), **Gent. Stad van alle tijden** (Brussel: Mercatorfonds, Gent: STAM, 2010, 255 pp., ISBN 978 90 6153 936 0).

De geschiedenis van Gent trekt in *Gent. Stad van alle tijden* als een imaginair museum aan je voorbij, zoals de redacteurs in een mooi inleidend essay schrijven. De samenstellers – stadshistoricus Marc Boone en negentiende eeuw-specialist Gita Deneckere – beogen de geschiedenis te schrijven als een flaneur die het stedelijk leven leest en reflecteert op de veelvormige sporen van het rijke verleden in de stad. De inleiding boeide me direct, vanwege de moderne toon die het essay oproept. De rol van de flaneur past in de traditie van de visuele urbane stadsgeschiedenis die zich vooral heeft laten inspireren door de inzichten van cultuur- en mediastudies.

Expliciet verwijzen de inleiders naar de *spatial turn*, eveneens een doorbraak in de stadsgeschiedenis. Hiervan wordt gezegd dat deze vooral tot inzet heeft om het omgaan met de stedelijke ruimte centraal te stellen. Dat is wel een zeer summiere weergave van wat de *spatial turn* nu eigenlijk is, want vrijwel alle stadsgeschiedenissen nemen de ontwikkeling van de stedelijke ruimte op een of andere wijze als uitgangspunt. Vermoedelijk hebben de inleiders vooral willen laten zien dat zij met dit boek ook de wetenschappelijke vakbroeders willen dienen, terwijl het gewoon een publiëksboek is. Dat blijkt evenzeer uit een verwijzing naar de dissertatie van Harry Jansens *De constructie van het stadsverleden* (1991), een boek dat de synthesesmogelijkheden van stadshistorisch onderzoek verkende. Boone en Deneckere gebruiken het als een rechtvaardiging voor een synthese. Dat was niet nodig geweest. De inleiders hadden kunnen volstaan met te zeggen dat er voor een groot publiek een samenvattend overzicht wordt gegeven van de stadsgeschiedenis van Gent en dat daarom keuzen gemaakt moesten worden. Want dat hebben ze gedaan en daarin zijn ze geslaagd. Zelf verwoorden ze het overigens prachtig door de stadsgeschiedenis van Gent als ‘palimpsest’ te zien: de metafoer van de perkamentrol waarvan een oorspronkelijk tekst – in dit geval het stedelijk weefsel – ook zichtbaar blijft nadat deze is vernieuwd.

Gent. Stad van alle tijden telt vijf overzichtelijke grote hoofdstukken. Naast afzonderlijke bijdragen van Boone (Een middeleeuwse metropool) en Deneckere (Stad van arbeid, industrie en arbeid) zijn er drie bijdragen die door anderen zijn geschreven. Vertrekkend vanuit de archeologie van de stedelijke ruimte komen we uit bij een slothoofdstuk over infrastructuur en stedenbouw, dat vooral de laatste tweehonderd jaar

onder de loep neemt. Boone en Deneckere noemen het voordeel van hun opzet dat de auteurs de actuele stedelijke ruimte als geheugensteun gebruiken voor een historische wandeling en zo dus ontkomen aan een te strikt chronologische opzet. Dat is een aantrekkelijk benadering want daardoor hebben de auteurs de vrijheid om een niet strikt chronologisch verhaal te schrijven. Dat komt de lezenswaardigheid zeker ten goede. Het is wel een lijvig boek, maar vooral doordat het beeldmateriaal alle ruimte krijgt en de tekst in omvang naar verhouding bescheiden is.

Er moesten daarom keuzes worden gemaakt. Uiteraard komen de hoogtepunten voorbij. Gent was immers tussen de elfde en dertiende eeuw een van de belangrijkste en grootste steden van Noordwest-Europa, met begin veertiende eeuw zeker meer dan 65.000 inwoners; een stad die trots was op zijn economische macht en politieke onafhankelijkheid waaraan Karel V in 1540 een einde maakte. De economische en politieke ontwikkelingen daarna waren niet zo somber als historici vroeger beweerden en schreven dat Gent pas na 1750 uit een dal kroop. Het ligt, zoals wel vaker, genuanceerder. Niettemin is de periode na 1750 wel een bijzondere. Misschien spreekt het minder tot de verbeelding dan de middeleeuwen, maar in dit tijdvak legde Gent de basis voor een industriële expansie waarmee de stad het economisch centrum van Vlaanderen werd.

De belofte dat het boek geschreven is als stadsgeschiedschrijving, waarbij de flaneur zich in tijd en ruimte laat verrassen door een historische wandeling wordt niet geheel waargemaakt. Als dat wel het geval geweest zou zijn, had men het beeldmateriaal als richtsnoer moeten gebruiken voor de tekst. Dat is niet gebeurd: de beelden, hoe schitterend ook, dienen vrijwel altijd als illustraties bij de tekst. In die zin wijkt dit boek niet af van de doorsnee stadsgeschiedenissen zoals we die in Nederland kennen, zij het dat de Gentse studie qua vorm en inhoud toch aantrekkelijker is dan de meeste Nederlandse stadsgeschiedenissen die veelal gebukt gaan onder een teveel aan tekst en dikwijls ook minder fraai geïllustreerd en vormgegeven zijn.

Paul van de Laar, Erasmus Universiteit Rotterdam